

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

Рада молодих учених університету

Матеріали
XXVI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
«Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»
28 червня 2017 року

Збірник наукових праць

Переяслав-Хмельницький – 2017

УДК 001+37(100)

ББК 72.4+74(0)

Т 33

Матеріали XXVI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: Зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2017. – Вип. 26. – 187 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України, ректор ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Рик С.М. – кандидат філософських наук, доцент, проректор з наукової роботи ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

Скляренко О.Б. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземної філології і методики навчання

Коцур В.В. – кандидат політичних наук, голова Ради молодих учених університету

Кикоть С.М. – кандидат історичних наук, заступник голови Ради молодих учених університету

Гайдаєнко І.В. – кандидат історичних наук, секретар Ради молодих учених університету

©Рада молодих учених університету

©ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

ВПЛИВ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ НА РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНО-МОВЛЕННЄВОЇ СФЕРИ ДИТИНИ ВІКОМ ВІД НАРОДЖЕННЯ ДО 1 РОКУ

Дана стаття висвітлює один із методів вивчення проявів розвитку мовленнєвої діяльності дитини віком від народження до 1 року з урахуванням обґрунтованих та експериментально досліджених педагогічних умов впливу на формування емоційно-мовленнєвої сфери немовля.

Ключові слова: мовлення, немовля, розвиток, педагогічні умови, взаємодія, раннє дитинство.

This article is about the one of the methods to study child speech development features in age from birth to 1 year old in considering on reasonable and experimentally investigated pedagogical conditions that influence on the baby's emotional and speech development.

Key words: speech, baby, development, pedagogical conditions, cooperation, early childhood.

На сьогоднішній день вивчення питання розвитку мовлення дитини немовлячого періоду є досить актуальним, оскільки саме період від народження до 1 року є підготовчим етапом становлення самостійної мовленнєвої діяльності дитини [1, с. 5-6]. Саме в цей період закладається основа подальшого розвитку мовлення, формуються психологічне та фізичне здоров'я, тому дуже важливо на цьому етапі створити найбільш сприятливі умови та середовище для гармонійного розвитку дитини. В більшій мірі це завдання покладене на плечі батьків, адже саме вони в ранньому віці дитини перебувають в тісному зв'язку на емоційному та психологічному рівні, а також контактують з дитиною щоденно. Саме тому розвиток емоційно-мовленнєвої сфери немовляти малодосліджений в сучасній дитячій психології та педагогіці. Чинні освітні програми також досить стисло описують особливості емоційно-мовленнєвого розвитку дитини віком від народження до 1 року. Оскільки автор дослідження – мати новонародженої дитини, а отже видалась необмежена можливість спостерігати за проявами розвитку мовлення та емоцій дитини щоденно протягом першого року життя.

Проблематика розвитку мовлення та емоцій дитини раннього віку є предметом дослідження як педагогів, так і психологів. До класиків, які розкрили питання розвитку та формування мовлення, періодизацію його проявів, психологічні умови становлення мовлення в онтогенезі та емоційної взаємодії з дорослим, можна віднести таких науковців: Н. Аксаріна, Л. Виготський, Д. Ельконін, В. Зеньковський, М. Кольцова, І. Кононова, М. Красногорський, О. Леонтьєв, М. Лісіна, Г. Ляміна, С. Мещерякова, Г. Розенгарт-Пупко, С. Рубінштейн, Є. Тихеева, Ф. Фрадкіна та ін. Серед досліджень сьогодення можна виділити наукові праці сучасників: Н. Авдеева, В. Бельтюков, А. Богуш, Н. Гавриш, Л. Груша, З. Гуріна, Т. Гурковська, Т. Дегтяренко, П. Згуровський, О. Кононко, К. Крутій, Н. Манько, Т. Піроженко, О. Саприкіна, Ю. Рібцун, Л. Федорович та ін., в тому числі проблематика раннього віку розкрита науковцями Київського університету імені Бориса Грінченка: Г. Беленька, О. Кочерга, О. Коваленко, М. Машовець, Ю. Савченко, І. Товкач та ін.

Метою нашого дослідження було виявити, обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови розвитку мовлення дитини віком від народження до 1 року. Для досягнення поставленої мети перед нами стояло вирішення ряду завдань: вивчення особливостей емоційно-мовленнєвого розвитку дитини віком від народження до 1 року у психолого-педагогічних дослідженнях та аналіз чинних освітніх програм для дошкільних навчальних закладів на предмет висвітлення в них тематики дослідження; проведення експериментального дослідження проявів та етапів розвитку мовлення дитини віком від народження до 1 року.

Одним із методів вивчення проявів емоційно-мовленнєвого розвитку немовля – це ведення щоденникових записів на основі щоденних систематичних спостережень та записів (фото та відео фіксація, запис на диктофон) проявів емоцій та мовлення дитини протягом першого року життя. Щоденник представлено у вигляді таблиці, розділеної на стовпчики: вік дитини, прояви емоційно-мовленнєвого розвитку та висновки. Результати детальних спостережень занотовувалися щотижня протягом першого року із зазначенням не лише проявів емоцій та розвитку мовлення, а й впливу дорослих, що сприяв вияву тих чи інших емоцій та голосових реакцій дитини. Систематичні спостереження за діяльністю дитини є одним із провідних методів діагностування рівня її розвитку.

Поглиблений та поетапний опис розвитку мовлення дитини першого року життя, наведений у щоденнику дасть можливість в подальшому детально вивчити характер, форму та варіативність голосових реакцій, формування перших звуків та слів, становлення перших емоцій дитини, які трансформуються від рефлексорних до усвідомлених та контрольованих. Зокрема, дозволяє прослідкувати терміни їх появи та зникнення, а також чинники, які впливають на формування мовлення та емоційної сфери.

Наше дослідження має низку переваг, оскільки перш за все є ґрунтовним самостійним та незалежним дослідженням емоційно-мовленнєвого розвитку дитини віком від народження до 1 року. З іншого боку лонгітудне дослідження та систематичні записи дають можливість детального вивчення питання емоційно-мовленнєвого розвитку дитини, а також можуть бути використані для проведення суміжних досліджень у цьому напрямку як педагогами, психологами, так і іншими спеціалістами (логопеди, дефектологи, медики) для запобігання первинних порушень на ранніх стадіях. Результати дослідження можуть слугувати основою для подальшого вивчення особливостей та проявів розвитку мовлення дитини на наступних етапах раннього віку (тобто від 1 року і далі). Результати наших досліджень можуть слугувати теоретичною базою для написання наукових статей та публікацій.

Як зазначалося раніше, одним із результатів, якого нам вдалося досягти в ході дослідження – це виявлення ефективних засобів впливу (педагогічних умов) з боку дорослих на розвиток мовлення, вивчення та обґрунтування особливостей емоційно-мовленнєвого розвитку дитини віком від народження до 1 року, а також основних причин його гальмування.

На основі проведеного експериментального дослідження, вирішено запропонувати ряд порад, в якості сприятливих педагогічних умов впливу на розвиток емоційно-мовленнєвого розвитку дитини віком від народження до 1 року.

Дослідники (Т. Азаренко, В. Воскобович, А. Грищенко, Т. Гурковська, Л. Данілова, О. Долинна, Н. Зайцев, М. Лазарєв, М. Машовець, С. Мещерякова та ін.) стверджують, що розвиток дитини починається задовго до її народження, тобто в пренатальному періоді. Сучасна пренатальна педагогіка покликана пропагувати пренатальні знання молодим батькам щодо умов та особливостей формування дитини до народження, про засоби та методи всебічного впливу на покращення її розвитку [2]. Курси для вагітних з підготовки жінки або обох батьків до процесу пологів, психологічні тренінги, майстер-класи поводження з новонародженим, а також різноманітні публікації, статей, необмежений доступ до інтернет-ресурсів, допомагають майбутнім батькам здобути важливі як теоретичні знання, так і практичні навички, формують становлення відчуття батьківства, його цінність, а також допомагають у подоланні труднощів.

Починаючи з 25 тижня вагітності дитина не лише чує та впізнає голоси рідних людей [3, с. 34], а проявляє перші емоції та відчуття до оточуючого середовища – хороше почуття, приємні враження (улюблена музика, фільми, місця, смачна їжа тощо), позитивна атмосфера та гарний настрій матері – це ті сприятливі умови, які впливають на ще ненароджену дитину та відображаються не лише на її поведінці в лоні матері, а й на розвитку психічних процесів [3, с. 59-60].

З моменту появи дитини на світ, закладений ще в пренатальному віці найтісніший зв'язок з матір'ю, зміцнюється з кожним днем і є запорукою відчуття безпеки, любові, спокою та

щастя дитини, а також емоційного, фізіологічного та психологічного здоров'я [4, с. 25-27]. Тому дуже важливо протягом першого року життя не залишати на довго дитину, частіше тримати на руках, обіймати та прикладати до грудей (на прохання дитини), спільний сон та ін. На сьогоднішній день існує безліч сучасних засобів, які полегшують можливість постійного перебування разом батьків та дитини, при цьому виконуючи свої справи. Це і дитячі стільчики для годування з різноманітними властивостями та функціями (годування, ігри, заняття, сон тощо), слінги, ергономічні рюкзаки (для носіння дитини під час хатніх справ, подорожей, поїздки чи прогулянок). Є безліч різноманітних гойдалок, крісел-качалок та інших подібних засобів, які допоможуть матері виконувати свої справи та бути в полі зору дитини, ще й забавляти її гойданням та іншими функціями (музика, звуки природи, казки, вібрація тощо).

Спільні ігри та пізнання нового разом з дитиною – є дуже важливим моментом як з точки зору виховання, так і налагоджування емоційного контакту між дитиною і дорослим. Варто показувати нові предмети, називати їх, розповідати про їх якості та властивості, разом пізнавати світ на дотик, смак та запах. Навіть, виконуючи домашні обов'язки, наприклад приготування їжі, може стати чудовим навчанням та спільним проведенням часу, а також мимовільне збагачення пасивного словника, розвиток розуміння мовлення дорослого тощо. Варто зазначити, що спільна діяльність дорослого і дитини є в свою чергу провідною формою організації діагностування рівня її розвитку [5].

Участь тата у вихованні та догляді за дитиною є не менш важливим, ніж участь матері, що в свою чергу сприяє розвитку у нього відчуття батьківства та зміцнення тісного емоційного зв'язку з дитиною. Окремі «традиції», та навіть спільні «секрети», спільні справи та час, проведений разом з татом, на кшталт «татового дня» - все це має важливе значення та результат [6].

Позитивне спілкування з посмішкою та настрій дорослих при щоденному догляді та іграх з дитиною, лагідні та пестливі звернення, веселі ігри та пісні забезпечують позитивну емоційну атмосферу, налагоджують контакт між дорослим та дитиною. Оскільки протягом першого року життя пріоритетним є емоційне спілкування між дитиною та дорослим [7, с. 45], тому варто максимально забезпечити це спілкування позитивними та добрими емоціями.

Мамине наспівування, тихий шепіт, колискова та ніжні обійми, тепло та комфорт допомагають швидше дитині заспокоюватись та засинати.

Розвиваючі вірші, пестушки, забавлянки, дитячі пісні та читання книжок – один із ефективних мовленнєвих інструментів впливу на розвиток мовлення, емоційної сфери та інших психологічних процесів. Піснями та віршами можна супроводжувати будь - яку спільну діяльність з дитиною, ігри тощо. Завдяки читанню книг, віршів та наспівуванню розвивається емоційна сфера дитини, збагачується пасивний словник, відбувається розвиток ритму, слуху та ін. [3, с. 22-25].

Бажано активно розмовляти з дитиною від народження, все розповідати та пояснювати, проте таке спілкування не повинне бути безперервним та постійним – суцільний потік слів може перетворитися на фонове звучання і не сприйматися дитиною. Звернення до дитини має бути змістовним, інтонаційно забарвленим та включати різні жанри. Мовлення дорослих не повинно бути надмірно пестливим, чітким, а слова - не видозмінені. Ефективним може бути й використання жестів та знаків від народження при спілкуванні з дитиною [8, с. 52-61; 9].

Одним із ефективних засобів активізації самостійного мовлення дитини з боку дорослого – це репліки-доручення або прохання («Дай татові м'ячик»), репліки-запитання («Де машина?», «Хочеш пити?»), а також діалог (інтерпретований до вікових можливостей дитини) [10]. Такі мовленнєві засоби не лише стимулюють до самостійного мовлення дитини, а й активізують її розумову діяльність, збагачують пасивний словник, а також сприяють розвитку розуміння мовлення дорослого.

Беззаперечним є ефект розвитку дрібної моторики на становлення мовленнєвої діяльності. Легкі масажні рухи, погладжування, ніжні розминання та вправи з пальчиками та кистями рук, ступнями ніг, ігри з долоньками із віршованими забавлянками сприяють зміцненню м'язів рук та ніг. Це активізує центри мовлення головного мозку, дитина раніше починає вправлятися руками та пальчиками, а отже і раніше починає говорити [11, с. 90-91].

Створення розвивального середовища від народження є необхідним та ефективним засобом впливу на всебічний розвиток дитини. Це іграшки (розвивальні та для розваг), ігровий та фізкультурний інвентар, музичні інструменти, дитяча бібліотека з різноманітним книжковим фондом і як для читання дорослими, так і для дитини (картонні, маленькі дорожні книжечки чи великі за зростом дитини, м'які текстильні та поліетиленові (для використання у воді), розвиваючі книжки, книжки-панорами, книжки-пазли, книги-схованки та багато ін.), дитячий транспорт тощо. Важливо мати окреме місце для зберігання іграшок, щоб дитина змалечку засвоювала правила чистоти та порядку. Так як сьогодні наш простір наповнений різноманітними інформаційними технологіями, а тому велика кількість розвивальних ігор, розваг, музичних інструментів, елементів творчості тощо створені для портативних комп'ютерів, планшетів, телефонів.

Нові, яскраві та позитивні враження для дитини, або навіть зміна звичного середовища (поїздки, прогулянки в нові місця, екскурсії тощо) можуть бути елементами розвивального середовища, яке в свою чергу сприяє новому стрибку у розвитку, зокрема мовлення дитини. Тому важливо наповнювати життя дитини новими та приємними емоціями та враженнями.

Сучасні діти переживають епоху акселерації [10, с. 224], тому не варто недооцінювати їх можливості. Зона найближчого розвитку дитини значно ширша, ніж здається на перший погляд. Не завжди показники віку «0+», «1+», «3+» на іграшках чи іграх відповідають дійсності, адже всі діти різні, мають різний потенціал, а тому пріоритетним є звичайно індивідуальний підхід.

Таким чином, щоденникові записи, як один з результатів дослідження проявів розвитку емоційно-мовленнєвої сфери дитини віком від народження до 1 року, в свою чергу дає відповідь на низку запитань стосовно особливостей розвитку мовлення немовля, а також факторів впливу як педагогічних умов [5], так і інших чинників, які прискорюють або навіть сповільнюють чи пригальмовують розвиток емоційно-мовленнєвої сфери. Щоденник дає змогу детально дослідити не лише періодизацію формування мовленнєвої діяльності, а й прослідкувати формування основних підготовчих процесів самостійного мовлення дитини віком від народження до року, зокрема розвитку та підготовки артикуляційного апарату, формування фонематичного слуху та звуковимови, прояви збагачення пасивного словника, що в свою чергу обумовлює розуміння мови дорослих тощо.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Богуш А. М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку : навч. посібник / А. М. Богуш. – Київ: Вид. дім «Слово», 2003. – 344 с.
2. Машовець М. А. Про можливості пренатальної педагогіки / М. А. Машовець // Дошкільне виховання. – 2003. – №6. – С. 12–13.
3. Азаренко Т.Д. Пренатальна і перинатальна педагогіка / Т. Д. Азаренко, А. А. Грищенко, Т. Л. Гурковська та ін. – Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 80 с.
4. Кочерга О. В. Психофізіологія раннього дитинства / О. В. Кочерга. – Київ: Вид. дім «Шкіл. світ», 2006. – 120 с. – (вид. Л. Галіцина).
5. Піроженко Т. Проблема визначення критеріїв оцінювання рівня розвитку дитини // Практичний психолог: дитячий садок. – 2015. – №1.- С.4.
6. Роль батька у вихованні дитини [Електронний ресурс] // Енциклопедія "Добренок". – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.dobrenok.com/ua/news/5680-rol-batka-u-vihovanni-ditini.html>
7. Мухамедрахимов Р. Ж. Мать и младенец: Психологическое взаимодействие: изд. 2-е, испр. / Р. Ж. Мухамедрахимов. – СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2001. – 288 с.

8. Абрамс Д. Как разговаривать с ребенком, когда он еще не умеет говорить : изд. 2-е / Д. Абрамс, Л. Акредоло, С. Гудвін. – Минск: «Поппури», 2007. – 192 с. – (пер. с англ. Д. М. Курмангалиева).

9. Алехина Н. Язык жестов / Н. Алехина. // Лиза. Мой ребенок: Мой человечек от года до четырех. – 2015. – №10. – С. 36–38.

10. Богуш А. М. Становлення і розвиток діалогічного мовлення дітей раннього віку в контексті дискурсивної лінгвістики / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш, О. В. Саприкіна // Наука і освіта : наук.-практ. журн. Півд. наук. Центру НАПН України. – 2012. – №5. – С. 11–14.

11. Кононко О. Л. Чтобы личность состоялась [Электронный ресурс] / О. Л. Кононко // Київ: Рад. школа. – 1991. – Режим доступа до ресурсу: http://www.vuzlib.su/books/6803-Основа_педагогика_в_лекциях_ситуациях_первоисточниках/27-Кононко_Е.Л._Чтобы_личность_состоялась

*Назокат Ядгарова, Адамбай Машаринов, Дилора Махмудова
(Ургенч, Узбекистан)*

ТАЪЛИМ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШДА ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ

Ҳозирги кунда таълим муассасаларида ўқув жараёнини педагогик технологиялар ва ахборот технологиялар асосида ташкил этиш замонавий таълимнинг талабларидан биридир. Таълимда интерактив методлар ва педагогик технологияларининг қўлланилиши эса ўз навбатида дунё андозасига мос, рақобатбардош кадрлар тайёрлашда энг муҳим омиллардан бири бўлиб хизмат қилади.

Кадрлар тайёрлаш миллий дастури «Таълим тўғрисида»ги Қонунининг қоидаларига мувофиқ ҳолда тайёрланган бўлиб, миллий тажрибанинг таҳлили ва таълим тизимининг жаҳон миқёсидаги ютуқлари асосида тайёрланган ҳамда юксак умумий ва касб-ҳунар маданиятга, ижодий ва ижтимоий фаолликка, ижтимоий-сиёсий ҳаётда мустақил равишда мўлжални тўғри ола билиш маҳоратига эга бўлган, истикболли вазифаларини илгари суриш ва ҳал этишга қодир кадрларнинг янги авлодини шакллантиришга йўналтирилгандир.

Бу борада касб-ҳунар коллежларига замонавий педагогик технологияларни, ўқитишнинг интерактив методлари асосида ўқув жараёнини ташкиллаштириш, дарс ишланмаларини тайёрлаш натижасида ўқув жараёнига қўйилган мақсадларни юқори савияда амалга ошириш, таълим жараёнида ўқувчи фаоллигини ошириб, таълимдан кўзланган натижага эришишни осонлаштиради, шунингдек, комил шахсни шакллантириш учун асосий омил саналган педагогик жараёни такомиллаштиради ва сифатли ташкил этишини таъминлайди. Ўқув жараёнида интерактив таълим, замонавий техник воситалардан фойдаланишни яхши йўлга қўйиш бугунги кунда долзарб муаммолардан бири бўлиб, касб-ҳунар коллежларида ноанъанавий ўқитиш методларини ўқув жараёнига тизимли ва изчил қўллаш ҳар бир ўқитувчи фаолиятидаги муҳим талаблардан биридир.

Педагогик технология таълим жараёнини ташкил этиш, тайёрлаш илмий методик жиҳатдан таъминлаш, амалга ошириш, таълим натижаларининг сифатини баҳолашдан иборат бўлган яхлит тизимда ўз ифодасини топади. Шу сабабдан миллий таълим – тарбия тизимини такомиллаштириш учун янги типдаги ўқув режа, ўқув дастурлари ва таълим стандартлари яратилди, лекин уни тўла амалга ошириш учун таълим мазмунига янги педагогик натижалар, технологияларни олиб кириш, уларни жорий этишнинг қулай шарт-шароитларини яратиш лозим.

Педагогик технология бу педагогика соҳасидаги назарий ва амалий изланишларни бирлаштириш доирасидаги фаолиятни акс эттиради. Педагогик технология бу ўқитувчи педагогик маҳоратининг юксак чўққиси бўлиб, таълим-тарбияни ҳар қандай мураккаб вазиятда ҳам аниқ қўлланиладиган усул, воситаларнинг мажмуидир.

ЗМІСТ / СОДЕРЖАНИЕ

БІОЛОГІЧНІ НАУКИ / БИОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

<i>Саидмурат Бабоев, Рустам Усманов, Зебо Аллоберганова, Жалолбек Досчанов</i> БУҒДОЙ ДОНИДАГИ ОЗУҚАВИЙ ЭЛЕМЕНТЛАРНИ КЕЙИНГИ АВЛОДЛАРДА ИРСИЙЛАНИШИ	3
<i>Manzura Doschanova, Sevinchoy Abdusharipova</i> TERMITLAR MIKOFLOKASI	5

<i>Олеся Охріменко</i> ГІДРОБІОЛОГІЧНИЙ РЕЖИМ ВОДОЙМИ-ОХОЛОДЖУВАЧА ЗАПОРІЗЬКОЇ АЕС	7
---	---

ГЕОГРАФІЯ І ГЕОЛОГІЯ / ГЕОГРАФИЯ И ГЕОЛОГИЯ

<i>A. Masharipov, T. Matkurbanov, M. Sultanova</i> THE PROBLEMS OF USING KNOT BACTERIA IN INCREASING THE FERTILITY OF COTTON-PLANT FIELDS	9
---	---

ЕКОЛОГІЯ / ЭКОЛОГИЯ

<i>Адамбай Маширипов, Ширин Бабаджанова, Дилора Махмудова, Умида Кадамова, Мухайё Атажанова</i> ЎСИМЛИК ДУНЁСИДАН ФОЙДАЛАНИШ ВА МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ҲУҚУҚИЙ ҲОЛАТИНИНГ ТУШУНЧАСИ ВА ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ	10
<i>Микола Михайленко</i> АЛЬТЕРНАТИВНІ ВИДИ ЕНЕРГІЇ	12

ЕКОНОМІКА / ЭКОНОМИКА

<i>Ianina Cazac</i> BUGETUL TREZORERIEI – INSTRUMENT DE BAZĂ AL PREVIZIUNII FINANCIARE PE TERMEN SCURT	17
<i>Янина Казак</i> ПРОБЛЕМЫ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В ЭКОНОМИКУ	20
<i>Corina Nichitcin</i> MODALITĂȚI DE SUSȚINERE A ACTIVITĂȚII INVESTIȚIONALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA	24
<i>Дар'я Туленінова</i> МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	29
<i>Дарина Тур, Людмила Діхтярь</i> КОНКУРЕНТНА ПОЛІТИКА ТА ЇЇ РОЛЬ В РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	32
<i>Володимир Шинкаренко, Олександр Шишкін, Микита Лагода</i> АНАЛІЗ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ В ОДЕСЬКИХ ВНЗ	36

ІСТОРІЯ / ИСТОРИЯ

<i>Лобар Расул-Заде</i> ГЕНЕЗИС И ЭВОЛЮЦИЯ ПРОСТРАНСТВ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЧЕЛОВЕКА	38
--	----

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО / ИСКУССТВОВЕДЕНИЕ

<i>Максим Довгало</i> СТЕНД – КАК ВАЖНЕЙШАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ПРОМЫШЛЕННОЙ ВЫСТАВКИ	42
<i>Наталья Мельникова</i> ПОНЯТИЕ АНИМАЛИЗМА И ЕГО ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА В ИСКУССТВЕ С ДРЕВНИХ ВРЕМЕН ДО СОВРЕМЕННОСТИ	44
<i>Лобар Расул-Заде</i> ЭТАПЫ И ТЕХНОЛОГИИ РАБОТЫ ДИЗАЙНЕРА	48